

11.5.2022
SP/FIVA-EI RAJOITETTU
Julkinen

Kirjallinen lausunto eduskunnan talousvaliokunnan asiantuntijakuulemiseen - HE 63/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valmiuslain ja asevelvollisuuslain 79 §:n muuttamisesta

1 Yleistä

Hallituksen esitys HE 63/2022 laeiksi valmiuslain ja asevelvollisuuslain 79 §:n muuttamisesta ovat Suomen Pankin näkemyksen mukaan rahoitusmarkkinoita koskevin osin tarpeellinen ja oikeasuhtainen. Yhteiskunnan kannalta kriittisen infrastruktuurin määrittely siten, että otetaan huomioon myös sen osien keskinäisriippuvuus, on tärkeää. Esimerkiksi maksu- ja arvopaperijärjestelmien toiminta on riippuvaista siitä, että järjestelmän osapuolet pystyvät toimimaan luotettavasti sekä osapuolten usein pitkistä ja hajaantuneista tuotanto- ja jakeluketjuista. Lisäksi toiminta on riippuvaista tieto- ja viestintäteknisistä palveluista ja muusta kriittisestä infrastruktuurista kuten sähköstä.

Valmiuslain nykyisiä poikkeusoloperusteita vastaavasti myös ehdotetun hybridiuhan kattavan poikkeusoloperusteen on tarkoitettu käsittävän vain hyvin vakavat kriisit, jotka koskevat koko kansakuntaa tai ainakin suurta osaa siitä ja vaikuttavat merkittäväällä tavalla koko yhteiskunnan toimivuuteen. Maksu- ja arvopaperijärjestelmien toiminta on verkostotoimintaa yhteisesti sovitun infrastruktuurin kautta. Tällaisen kriittisen infrastruktuurin toiminta voi häiriintyä esimerkiksi yksittäisen osapuolen vakavan häiriön vuoksi. Tilanne vaikuttaisi sekä häiriintyneen osapuolen koko asiakaskuntaan että verkostovaikutusten kautta myös muiden osapuolten asiakkaisiin laukaisten poikkeusoloperusteen.

Poikkeusolojen soveltamiskynnyksen määrittämiseen tulisi tällaisessa tilanteessa ottaa huomioon väestön toimeentulo, mahdollisuus hankkia päivittäiselle hyvinvoinnille tärkeitä hyödykkeitä sekä mahdollinen uhka yhteiskuntarauhalle. Myös valmiuslain 9 luvun toimivaltuuksien soveltaminen maksu- ja arvopaperijärjestelmien toimintaan kohdistuvissa vakavissa häiriöissä on tärkeä mahdollisuus.

Ehdotuksen mukaan viranomaiset voitaisiin 3 §:n 6 kohdassa tarkoitetuissa poikkeusoloissa oikeuttaa käyttämään ensinnäkin eräitä valmiuslain 4 luvussa säädettyjä toimivaltuuksia yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen kannalta välttämättömien rahoitusmarkkinapalveluiden jatkuvuuden turvaamiseksi. Esitetyt toimivaltuudet ovat nähdäksemme tarpeellisia, ja tässä yhteydessä haluamme korostaa tarvetta valmiuslain 4. ja 9. lukujen säästösten kokonaistarkastelulle tulevan valmiuslain kokonaisuudistuksen yhteydessä johtuen koko finanssitolialan toiminnan sähköistymisestä sekä riippuvuudesta tieto- ja viestintätekniikasta.

N/A

Lausunto

2 (2)

11.5.2022
SP/FIVA-EI RAJOITETTU
Julkinen

2 Väestön toimeentulo turvaaminen - 57 a §

Pykälässä 57 a esitetään säädettäväksi tuesta jokaiselle, joka ei maksuliikenteen häiriön vuoksi voi käyttää varojaan välttämättömien hyödykkeiden hankkimiseen. Toimivaltuuden käyttöönotto edellyttäisi, että rahoitustoimiala olisi täysin epäonnistunut varautumisessa maksujärjestelmien vakaviin häiriöihin. Tuen määrästä ja maksatuksen järjestämisestä säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Tältä osin ehdottaisimme hallituksen esitystä täydennettäväksi siten, että maksatuksen osalta tulisi tukeutua olemassa oleviin käteisen jakelun ja maksamisen järjestelmiin, jotta ei syntyisi tilannetta, joka olisi tulkittavissa pankkien ylläpitämille maksujärjestelmille rinnakkaisen, vain varautumista palvelevan, maksujärjestelmän luomiseksi. Tällöin rajoitettaisiin ensinnäkin sitä riskiä, että kyseinen lisätoimivaltuus aiheuttaisi moraalikatoa rahoitustoimialan omalle varautumiselle ja toiseksi säilytetään eri toimijoiden välinen tehtävienjako selkeänä.

3 Euroopan keskuspankin asema

Ehdotetuilla lakimuutoksilla saattaa olla vaikutusta esimerkiksi maksuvälineisiin, Suomen Pankkiin, maksu- ja selvitysjärjestelmiin sekä rahoituslaitoksiin. Valmiuslain 27 §:ssä on säädetty velvollisuudesta pyytää Euroopan keskuspankin lausunto Euroopan keskuspankkijärjestelmän toimivaltaan kuuluvissa asioissa, jolloin toimivaltuuksien käyttöönotto edellyttää, että Euroopan keskuspankki ja Suomen Pankki eivät ole poikkeusolojen vallitessa toimintakykyisiä. Tältä osin ehdottaisimme sen arviointia, tulisiko Euroopan keskuspankkia kuulla hallituksen esityksestä.

Helsingissä, 11.5.2022

Päivi Heikkinen
Osastopäällikkö
Maksujärjestelmät-osasto
Suomen Pankki

Juha Sarin
Lakimies
Lakiasiainyksikkö
Suomen Pankki